

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Saxnäs skola i Vilhelmina kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av områdena undervisning, rektorns ledarskap, trygghet och studiero samt bedömning och betygsättning. Syftet är att granskningen ska bidra till högre kvalitet där målet är en god utbildning i en trygg miljö.

Granskningen genomförs i 40 utvalda skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala skolenheter. Saxnäs skola, i Vilhelmina kommun ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte skolenheten den 19–20 oktober 2017. Besöket genomfördes av utredaren Robert Sondell och undervisningsrådet Agnetha Burström. Under besöket intervjuades elever, lärare, elevhälsan och rektorn. Därutöver genomfördes lektionsobservationer.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av de granskade områdena. Därefter följer en motivering till det utvecklingsområde som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Sammanfattande bedömning

På Saxnäs skola har Skolinspektionen granskat följande fyra områden: undervisning, rektorns ledarskap, trygghet och studiero samt bedömning och betygssättning. Skolinspektionen bedömer att de fyra områdena sammantaget håller en god kvalitet, vilket är den högsta nivån av tre möjliga i Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning¹.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen på Saxnäs skola i hög grad främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven.

Undervisningen är målfokuserad och innehåller ett aktivt lärarstöd för eleverna. Lärarna tydliggör undervisningens syfte och leder arbetsprocesserna i klassrummet på ett sätt som skapar variation och motivation. Lärarna ger eleverna löpande återkoppling om vad de behöver utveckla och hjälper eleverna i det arbetet. Likaså är lärarna angelägna om att få elevernas synpunkter på undervisningens innehåll och utformning.

Det är också Skolinspektionens bedömning att rektorn på Saxnäs skola i hög grad har ett aktivt ledarskap som styr och utvecklar verksamheten i skolan. Rektorn har ett tydligt fokus på skolans lärandeuppdrag och ser till att resultaten såväl när det gäller kunskaper som värdegrundsarbete följs upp och analyseras i syfte att vidta åtgärder för att utveckla verksamheten. När det gäller fördelning av resurser är det rektorns inställning att tyngdpunkten bör läggas i de tidiga årskurserna och menar att det är viktigt att eleverna får lyckas tidigt och få en bra start i sin skolgång. Även om det finns en medvetenhet kring jämställdhetsfrågor på skolan, behöver rektorn dock också se till att skapa en strategi kring just det arbetet. Det är viktigt att skolan blir ett föredöme och arbetar strategiskt för att utbildningens organisering, innehåll och arbetsformer ständigt följs upp och omprövas på ett sådant sätt att traditionella könsmonster kan uppmärksammas.

¹ För mer information om Skolinspektionens bedömningar, se bilaga "Underlag för bedömning i inspektion 2018" i detta beslut.

Skolinspektionen bedömer att utbildningen i hög grad utformas så att elevernas skolmiljö är trygg. Personalen arbetar strategiskt för se till att upprätthålla trygghet och studiero för eleverna. Likaså bedrivs ett främjande och aktivt arbete för att förebygga kränkande behandling av elever. Genomgående lyfts i granskningen att skolmiljön och studieron är trygg och bra samt att relationerna mellan elever och lärare både är kamratliga och respektfulla.

Vidare är det Skolinspektionens bedömning att lärarna i hög grad gör en allsidig och likvärdig bedömning av elevernas kunskaper. Granskningen visar att lärarna vid Saxnäs skola gör allsidiga bedömningar utifrån kunskapskraven. Eleverna menar att de får visa sina kunskaper på olika sätt och vid olika tidpunkter. Det känner till mot vad de bedöms och får träning i att jämföra med bedömningsmatriser för att veta hur de ligger till. Skolan använder en digital lärplattform som ett stöd i arbetet med att skapa bedömningsmatriser. Eleverna blir medvetna om vilka förmågor de ska utveckla.

Identifierade utvecklingsområden

För att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom de områden som granskats bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande:

- Att rektorn ser till att det bedrivs ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens värderingar av de fyra granskade områdena. Till ett område finns ett utvecklingsområde som Skolinspektionen har identifierat för att ytterligare höja kvalitén inom området.

Notera att Skolinspektionen kan identifiera ett utvecklingsområde även inom ett bedömningsområde som Skolinspektionen har värderat som välfungerande.

Bedömningsområdet undervisning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen på Saxnäs skola i hög grad främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven.

Av de observationer och intervjuer som Skolinspektionen gjort med lärare, elever och rektor vid Saxnäs skola framträder bilden av en undervisning som är

både målfokuserad och väl strukturerad. Lärarna styr och leder arbetsprocesserna och utgör ett aktivt stöd för eleverna i deras lärande. Lärarna framhåller vikten av att variera sin undervisning för att hålla koncentrationen och motivationen hos eleverna. Lärarna är intresserade av att diskutera undervisning med varandra och delar gärna med sig av tips och idéer om innehåll och variation i undervisningen. Viss språkundervisning sker med hjälp av fjärrundervisning vid skolan och lärarna vill här framhålla svårigheten att variera och individanpassa aktiviteterna och innehållet när tekniken också ofta strular. Lärarna betonar vikten av att ha höga förväntningar på eleverna och att det är av stor betydelse att undervisningen utformas på ett sådant sätt att eleverna får lyckas i tidiga år.

Det framgår att eleverna i de allra flesta fall får information om målet med undervisningen i olika ämnen, vad syftet med enskilda lektioner är samt hur och mot vad som kunskaperna ska bedömas. I intervjuerna framkommer att det i något enstaka fall kan variera i vilken grad lektionernas mål och syfte tydliggörs i den utsträckning eleverna önskar. Eleverna verkar dock ha förstått att informationen om lektionernas mål och syfte samt mot vad man bedöms faktiskt underlättar lärandet. I intervjuer säger de att med ett sådant arbetssätt *"blir allt mycket tydligare"* och *"att det är jättebra att man får veta vad man ska kunna"*.

På Saxnäs skola består grupperna av elever från olika årskurser, men grupperna är små och lärarna hinner med att se alla, anpassa undervisningen och hitta rätt nivå för var och en av eleverna. Lärarna menar också att eleverna är duktiga på att säga till när de känner att de behöver större utmaningar. Någon elev säger också att det är vanligt när man lämnar in en uppgift att läraren dels hittar saker som de berömmar en för men också att de säger *"bättre kan du, och sen ger de tips på hur man kan nå längre"*.

Vidare är det Skolinspektionens bedömning att lärarna ger eleverna löpande återkoppling om vad de behöver utveckla och även hjälper eleverna i det arbetet. Likaså är lärarna angelägna om att få elevernas synpunkter på undervisningens innehåll och utformning. Eleverna uttrycker i intervjuer att lärarna är *"jättebra på att lyssna"* och säger vidare att *"det händer ganska mycket när vi tycker till"*.

Bedömningsområdet rektorns ledarskap

Skolinspektionen bedömer att rektorn på Saxnäs skola i hög grad har ett aktivt ledarskap som styr och utvecklar verksamheten i skolan.

I intervjuer med personal och rektor samt av dokumentation framkommer att rektorn vid Saxnäs skola under lång tid har arbetat för att skapa ett förhållningssätt och klimat som stödjer och utvecklar personalen och som fokuserar på skolans lärandeuppdrag. Rektorn kartlägger och analyserar behov av kompetensutveckling utifrån såväl verksamhetens som individens behov. Lärarna uttrycker att om man har önskemål om fortbildning får man ofta det och att man också får en generös stöttning av huvudmannen. I tider när det är svårt att hitta behörig personal satsar skolan på att vidareutbilda dem som redan finns vid skolan.

Det är också Skolinspektionens bedömning att rektorn, tillsammans med personalen, löpande följer upp och analyserar utbildningens resultat för att identifiera utvecklingsområden och besluta om åtgärder för att förbättra undervisningen. Exempelvis genomförs kollegialt lärande när det gäller att arbeta med språk i alla ämnen – insatser som har gett och ger effekt på många områden. Alltfler lärare använder sig också av kamratbedömning och självbedömning i ett formativt syfte för att uppmuntra alla elevers aktiva deltagande i sin egen kunskapsutveckling.

Såväl rektor som lärare menar att det kan vara svårt ibland att titta mer övergripande på resultaten. Det är lätt att hamna på individnivå när skolan har så få elever. Rektorn menar att synsättet har ändrats på senare år. Skolan ser alltmer på sin egen verksamhet och analyserar resultaten för att hitta de områden som måste förbättras för att ge eleverna möjlighet att nå än längre i sin kunskapsutveckling. När det gäller fördelning av resurser menar rektorn att det är viktigt att elever får lyckas i tidiga år, vilket innebär att mest resurser läggs i de lägre årskurserna. Ibland kan det möjligen uppfattas som mindre rättvist när man utgår från individperspektivet, men enligt rektorn finns alltid resurser även för de äldre eleverna om och när det behövs. Betygsresultaten de senaste två åren visar att samtliga elever i årskurs 9 har uppnått lägst kunskapskraven för godkänt.

Vid skolan bedrivs enligt rektorn inget strategiskt jämställdhetsarbete. Med strategiskt menar rektorn att det inte finns någon framtagen jämställdhetsplan

på skolan. Hon menar vidare att frågorna ofta kommer upp i samtal men att arbetet inte är systematiskt. Det finns en medvetenhet och lärare och elevhälso-team pratar med eleverna om detta, men arbetet behöver bli mer målinriktat och strategiskt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området rektorns ledarskap bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att det bedrivs ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan.

Skolinspektionens granskning visar att det finns en medvetenhet bland personalen på Saxnäs skola kring pojkars och olika förutsättningar. I intervjuer säger både personal och elever att samvaron flickor och pojkar emellan kommer naturligt på en så liten skola, där det inte finns utrymme för grupperingar. Rektorn menar att skolans fokus på uteaktiviteter också tenderar att förminska könsskillnader och ger elever möjlighet att visa kunskaper som inte syns lika tydligt i klassrummet. Lärarna säger att det förs samtal om dessa frågor och man ifrågasätter ofta vilka attityder som vuxna förmedlar, till exempel vilka ord man väljer när man talar till eller om flickor respektive pojkar. Lärarna lyfter också det tryck som kommer utifrån från sociala medier, som gör att frågorna blir än mer aktuella och viktiga. Den lilla skolans fördelar är dock, enligt lärarna, att man kan ta tag i problemen direkt när de uppstår.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att se till att, tillsammans med personal och elever, skapa en strategi för det jämställdhetsarbete som bedrivs på skolan. Det kan exempelvis ske genom att man sätter upp utvärderingsbara mål för arbetet och regelbundet följer upp och analyserar resultatet av jobbet för att identifiera vilka insatser som behövs för att komma vidare.

Skolan är en del av samhället i stort och lärarna menar att de lever i ett område med tendenser till en så kallad "machokultur", som de måste jobba med. Det är viktigt att skolan blir ett föredöme och arbetar strategiskt för att utbildningens organisering, innehåll och arbetsformer ständigt följs upp och omprövas på ett sådant sätt att traditionella könsmönster kan uppmärksammas. Det kan handla

om att analysera anmälningar om kränkande behandling, utbildningsval i studie- och yrkesvägledningen, uppmärksammanden som elevhälsan gör, tendenser i åtgärder som sätts in som särskilt stöd – finns mönster som tyder på att särskilt pojkar eller särskilt flickor "drabbas" i utbildningen utifrån könstillhörighet?

Jämställdhetsarbetet ska genomsyra hela utbildningen. I läroplanen står att människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och förmedla².

Bedömningsområdet trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att utbildningen i hög grad utformas så att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I intervjuer med elever och personal framträder en bild av att alla på skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja och upprätthålla trygghet och studiero för elever. Rektorn beskriver ett återkommande arbete för att skapa en lugn och trygg miljö. Det handlar om temadagar med tvärgrupper från förskoleklass till årskurs 9. På skolan har man stormöten, elever och personal tillsammans, där man lyfter värdegrundsfrågor till diskussion. Varje år genomförs lägerveckor. Vuxna, ibland lärare, ibland annan personal, är rastvakter och finns på skolgården och i lokalerna, vid bussarna och i korridorerna. Regelbundet genomförs enkätundersökningar för att fånga upp elevernas synpunkter på skolmiljön. Eleverna är med i analysen av enkätresultaten och tillsammans med personalen enas man om vilka insatser som behövs. Bilden av att skolan är en trygg miljö för eleverna stärks både vid observationer och i intervjuer.

Granskningen visar också att skolan bedriver ett aktivt arbete för att förebygga kränkande behandling av elever. Skolan är liten och om och när incidenter sker tar man tag i det direkt utifrån framtagna rutiner. Varje morgon genomförs gemensamt idrottspass utomhus, vilket är ett exempel på insats som används i

² Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2011)

främjande syfte med fokus på samarbete. Varje årskurs får planera och genomföra ett pass där värdegrundsfrågor lyfts på olika sätt. Elevhälsoteamet är ett stort stöd i det förebyggande arbetet.

Bedömningsområdet bedömning och betygsättning

Skolinspektionen bedömer att lärarna i hög grad gör en allsidig och likvärdig bedömning av elevernas kunskaper.

Granskningen visar att lärarna vid Saxnäs skola gör allsidiga bedömningar utifrån kunskapskraven. Eleverna menar att de får visa sina kunskaper på olika sätt och vid olika tidpunkter. Det känner till mot vad de bedöms och får träning i att jämföra med bedömningsmatriser för att veta hur de ligger till. Skolan använder en digital lärplattform som stöd i arbetet med att skapa bedömningsmatriser. Eleverna blir medvetna om vilka förmågor de ska utveckla.

Lärarna beskriver att de ofta diskuterar bedömningar med lärarkolleger, även om de inte undervisar i samma ämnen. De tar ändå hjälp av varandra och diskuterar utifrån Skolverkets bedömningsstöd, vilket de upplever som mycket bra. De läser exempeltexter tillsammans och diskuterar bedömningar. Lärarna menar att ju mer de som lärare diskuterar desto mer diskuteras även bedömningar med eleverna. Varje vecka finns tid avsatt för gemensamma diskussioner.

Rektorn menar att hon har god insyn i det pedagogiska arbetet och tar ofta del av såväl planeringar som prov. Regelbundet har skolan också bedömningskonferenser där lärarna jämför bedömningar mellan olika ämnen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 22 mars 2018 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. . Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 403-2017:6377) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Agnetha Burström
Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se/inspektion2018

Bilaga: Underlag för bedömning i Inspektion 2018

I Skolinspektionens beslut för regelbunden kvalitetsgranskning får varje skolenhet en sammanfattande bedömning. Den sammanfattande bedömningen består av en sammanvägning av de fyra bedömningsområdena och ges enligt följande tre nivåer: *God kvalitet*, *Förbättringsområden finns* och *Ett förbättringsarbete är nödvändigt*.

I granskningen ingår fyra bedömningsområden. Inom respektive område granskas följande delar:

Undervisning: Undervisningen är målfokuserad, strukturerad och innehåller ett aktivt lärarstöd för eleverna. Undervisningen är utmanande för alla elever. Att det i undervisningen ges återkoppling mellan elever och lärare angående undervisningens kvalitet och elevers lärande/kunskapsutveckling.

Rektors ledarskap: Rektorn fokuserar på skolans lärandeuppdrag samt stödjer och utvecklar personalen. Rektorn utvecklar utbildningen. Rektorn fördelar resurser inom skolenheten efter elevernas behov och förutsättningar. Rektorn verkar för elevers lika rätt till en god utbildning i trygg miljö, oavsett könstillhörighet.

Studiero och trygghet: Personalen inom skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja och upprätthålla trygghet och studiero för elever. Personalen bedriver ett främjande och aktivt arbete för att förebygga kränkande behandling av elever.

Bedömning och betygssättning: Lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven. Lärarna tar ansvar för att bedömning och betygssättning är likvärdig.

I granskningen värderas kvalitén inom varje bedömningsområde med hjälp av ett bedömningsschema som innehåller tre nivåer: i låg grad, i viss grad och i hög grad, se figur 1.

Figur 1: Bedömningsschema – skolenhetens bedömningsområden fördelat på tre nivåer

Undervisning			
Rektorns ledarskap			
Studiero och trygghet			
Bedömning och betygsättning			
	i låg grad	i viss grad	i hög grad

Bilaga: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Saxnäs skola i Vilhelmina kommun bedriver verksamhet för förskoleklass och årskurserna 1–9. I lokalerna finns också ett fritidshem. Sammantaget finns 35 elever vid skolan. Under detta läsår finns dock inga elever i årskurs 5, årskurs 8 eller i förskoleklassen. All verksamhet bedrivs i samma hus. Skolans bibliotek finns i skolans hall och är det som möter besökaren direkt när man kommer in. Skolan har ett tiotal lärare varav de flesta är behöriga och legitimerade. Ett elevhälsoteam bestående av kurator, specialpedagog och skolsköterska är kopplat till skolan och finns där en dag i veckan. Skolan leds av en rektor som på halvtid ansvarar för grundskolan och fritidshemmet samt för den förskola som också finns placerad i huset.

Samtliga elever har år 2017 nått kunskapskraven i läsförståelse för årskurs 1. Under de tre senaste åren har i stort sett samtliga elever i årskurs 3 bedömts uppnå kunskapskraven i matematik, svenska och i de natur- och samhällsorienterande ämnena. Under samma tidsperiod har näst intill alla elever i årskurs 6 och 9 uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen.